

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการติดตาม คัดเลือก ข่าวสารเพื่อให้ความรู้ ความบันเทิง และแจ้งข่าวสารแก่สมาชิกในสังคม ตามที่ Harold D. Lasswell (1948) และ Charles R Wright (1960) เสนอไว้ ข่าวโทรทัศน์จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของสื่อโทรทัศน์ ในการสนองตอบความสนใจของผู้ชม เพราะสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ทั้ง ภาพและเสียงพร้อมกันทำให้ผู้รับสารสามารถทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง แม่นยำ และ สร้างความรู้สึกใกล้ชิดเหตุการณ์มากกว่าสื่ออื่น

ดวงทิพย์ วรพันธุ์ กล่าวไว้ว่า ข่าวโทรทัศน์ คือสารหรือสาระสำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นจริง ใหม่ น่าสนใจ และมีผลกระทบต่อประชาชน ที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสาร โดยอาศัยสื่อโทรทัศน์ เพื่อแจ้งให้ผู้รับสาร หรือผู้ชมได้รับทราบ จัดเป็นวิธีหนึ่งในการถ่ายทอดข่าวสาร (information) ทักษะคติ (attitude) และอารมณ์ (emotion) จากสมองของบุคคลหนึ่งไปยังสมองของบุคคลอื่นโดยใช้การอ่านออกเสียงข่าวที่เขียนและภาพข่าว

ปัจจุบันความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ทำให้มีการแพร่กระจาย และไหลเวียนของข่าวสารอย่างมากมายในสังคมและมีผลต่อการแข่งขันในการให้บริการข่าวสาร แก่ผู้รับเป็นอย่างสูง สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหนึ่งที่มีการแข่งขันในการนำเสนอข่าวสารอย่างเห็นได้ชัด นับแต่ได้มีการปรับปรุงรูปแบบของรายการข่าวให้น่าสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น สถานีโทรทัศน์ทุกช่องได้ทุ่มเทและให้ความสนใจต่อการผลิตรายการข่าวกันอย่างจริงจังทั้งในด้านของ รูปแบบวิธีการนำเสนอ การคัดเลือกและติดตามข่าว

กีฬาเป็นข่าวสารประเภทหนึ่งที่มีองค์ประกอบของความบันเทิงร่วมด้วย และถูกนำเสนอ ผ่านสื่อโทรทัศน์ โดยสถานีโทรทัศน์ได้พัฒนารูปแบบของการนำเสนอข่าวกีฬาให้เป็นที่น่าสนใจ มากขึ้น ทำให้ข่าวกีฬาเป็นรายงานข่าวอีกประเภทหนึ่งที่มีความนิยมและมีผู้ชมมากที่สุด สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับการเสนอข่าวกีฬามากขึ้น เนื่องจากทุกวันนี้มี ผู้ให้ความสนใจกับกีฬามากโดยเฉพาะในแง่ของความบันเทิง

มหกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติที่ถูกถ่ายทอดแพร่กระจายข่าวสารและรายงานความเคลื่อนไหวสู่สายตาของผู้คนทั่วโลกโดยสื่อมวลชนมากที่สุดมหกรรมหนึ่งคือ โอลิมปิกเกมส์ กีฬาเพื่อสันติภาพ เป็นกิจกรรมที่มนุษย์ทุกคนในโลกทุกชาติทุกภาษาสามารถผูกพันกันเป็นความหวังของความเป็นคนของโลกที่ไม่มีขีดจำกัดทางการเมือง ลัทธิ หรือศาสนา เกมกีฬาที่นำมาซึ่งความสามัคคี ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชั้น หรือสีผิว

เมื่อกว่า 100 ปี โอลิมปิกสมัยใหม่เกิดขึ้นจากแนวคิดของ บารอน ปีแอร์ เดอ คูเบอร์แตง (BARON PIERRE de COUBERTIN) ชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้แสดงความมั่นใจต่อผู้ฟังการบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ ในปารีส เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 1892 ว่าควรจะได้มีการฟื้นฟูกีฬาโอลิมปิกโบราณขึ้นมาใหม่ และต่อมาในปี ค.ศ.1893 เดอ คูเบอร์แตง ได้จัดให้มีการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับกีฬาดังกล่าว ที่หอประชุมมหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ มีประเทศต่าง ๆ กว่า 13 ประเทศ ส่งตัวแทนมาร่วมประชุม และอีก 21 ประเทศ ส่งสารให้การสนับสนุนการประชุม วันสุดท้ายที่ประชุมได้ลงมติว่า “ การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกควรมีทุก ๆ 4 ปี และควรจะมีเชิญทุก ๆ ชาติ เข้าร่วมการแข่งขันด้วย” และในที่สุดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่ได้ถูกจัดขึ้นเป็นครั้งแรก ที่กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ ระหว่างวันที่ 6 - 15 เมษายน ค.ศ. 1896(ชณัญวงศ์วิภาต ; โอลิมปิก กีฬา และสงคราม) มีประเทศเข้าร่วมการแข่งขัน 13 ประเทศ จัดแข่งขันกีฬาเพียง 9 ประเภท 43 รายการ และมีนักกีฬาเพียง 311 คน เข้าร่วมประชันฝีมือและความสามารถ (สยามกีฬารายวัน 14 ก.ค.39) จากครั้งนั้นจนถึงครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะต้องประสบกับภาวะสงครามโลกถึง 2 ครั้ง ทำให้ต้องงดจัดการแข่งขันไป 3 ครั้ง แต่กีฬาโอลิมปิกก็ได้ดำเนินมาถึงครั้งที่ 26 ณ เมืองแอตแลนต้า รัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ในระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคมถึง 4 สิงหาคม พ.ศ.2539 ครบรอบ 100 ปี ของการจัดการแข่งขันมีประเทศเข้าร่วมการแข่งขันถึง 197 ประเทศ นับว่ามากที่สุดเป็นประวัติการณ์

สำหรับประเทศไทย นอกจากการถ่ายทอดสดโดยโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย หรือ ทีวีพูล (สถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7 และ 9)และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือ ช่อง 11 ซีเอสทีทีจาก ABU หรือ ASIA - PACIFIC BROADCASTING UNION ด้วยเงินจำนวนหลายสิบล้านบาทแล้ว ยังมีการรายงานข่าวการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 26 จากสหรัฐอเมริกามายังประเทศไทยด้วย

การติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิกที่แอตแลนต้า ของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยนั้น สถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7 และ 9 ในนามของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยหรือ ทีวีพูล ซึ่งเป็นสมาชิกของสหภาพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ แห่งเอเชีย - แปซิฟิก หรือ ABU (ASIA - PACIFIC BROADCASTING UNION) ถือเป็นหนึ่งยูนิต ถูกจำกัดจำนวนผู้สื่อข่าวและช่างภาพที่จะเข้าสนามแข่งขันได้เพียง 16 คน ต่อ 1 ยูนิตเท่านั้น จึงต้องจัดสรรแบ่งกันไปช่องละ 4 คน แต่มีการส่งผู้สื่อข่าวและช่างภาพรวมทั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนอื่น ๆ ไปเพิ่มเติมอีกนอกเหนือจากโควตาที่ได้รับ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับนโยบายและงบประมาณของแต่ละช่อง โดยโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยจะเป็นตัวกลางในการดำเนินการติดต่อในเรื่องต่าง ๆ ให้ เช่น การจองเวลาส่งสัญญาณดาวเทียม โปรแกรมการแข่งขันและการอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ การเดินทางไปทำข่าวครั้งนี้ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9 จึงก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานในต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 4 ช่องด้วย เช่น การร่วมมือกันในการทำข่าวและแลกเปลี่ยนข่าวสารกันโดยเฉพาะในเรื่องของนักกีฬาไทยที่ลงทำการแข่งขันในสนามต่าง ๆ การจัดเวรสำหรับไปส่งสัญญาณภาพกลับประเทศไทย เครื่องมืออุปกรณ์ที่ต้องใช้งาน โดยช่อง 3 นำเครื่องแปลงสัญญาณภาพจาก ระบบ PAL เป็น NTSC สำหรับเทปที่จะใช้ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมกลับมายังประเทศไทย แต่ถึงแม้ว่าจะมีความร่วมมือกันเกิดขึ้นแต่สถานีโทรทัศน์ทุกช่องก็ยังคงแข่งขันกันในการเสนอรายงานข่าวในแง่มุมที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นอยู่ของนักกีฬาไทย บรรยากาศภายนอกสนาม เมืองที่จัดการแข่งขัน หรือแม้แต่กีฬาบางประเภทที่สถานีโทรทัศน์บางช่องมีนโยบายในการนำเสนอเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อความ เป็นหนึ่ง ของสถานีในเรื่องของการรายงานข่าวกีฬาโอลิมปิก รวมทั้งเพื่อแย่งชิงผู้ชมและความนิยมของสถานีด้วย

สำหรับช่อง 11 ซึ่งถือเป็นโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ NATIONAL NETWORK เป็นสมาชิกของ ABU โดยตรง และดำเนินการถ่ายทอดสดการแข่งขันโอลิมปิกครั้งนี้เช่นเดียวกับทีวีพูล ได้โควตาสำหรับผู้สื่อข่าวและช่างภาพที่สามารถเข้าสนามได้เต็มที่ คือ 16 คน และยังคงเจ้าหน้าที่ด้านอื่น ๆ ไปด้วยเช่นกัน เพื่อรายงานข่าวกลับมายังประเทศไทย

เนื่องจากโอลิมปิกเป็นที่รวมของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมวลมนุษยชาติจากทุกชาติทุกภาษาที่มารวมตัวกันแข่งขันกีฬาของมวลชน โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้เห็นภาพของทีมนักกีฬาชาติต่าง ๆ ที่มีนักกีฬาลากหลายเชื้อชาติและสีผิวมารวมอยู่ในทีมเดียวกัน รวมถึงนักกีฬาที่มีชื่อเสียงของโลกได้กลายเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้ชมจากทั่วโลก ทำให้สถานีโทรทัศน์แข่งขันกันพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบของการรายงานข่าวให้ทันสมัยและครอบคลุมมากขึ้น ทั้งนี้ไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่ในการเผยแพร่รายงานข่าวสารเท่านั้น ยังได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม และให้ความบันเทิงกับผู้ชมเพื่อช่วยผ่อนคลาย

ความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จึงได้เห็นความหลากหลายและแง่มุมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป จากการนำเสนอข่าวกีฬาที่ผ่านมา จะเห็นได้จากการรายงานข่าวที่มีเรื่องของการเมือง การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมของคนหลายเชื้อชาติ สอดแทรกมาในรูปของข่าวกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ ด้วย ตามแนวทางและความสามารถของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องที่มีมุมมองและแนวคิดที่ต่างกันอย่างออกไป โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น นโยบายของสถานีช่วงเวลาในการออกอากาศ หรือผู้ชม เพราะโอลิมปิกเป็นกีฬาที่ยิ่งใหญ่และเป็นจุดศูนย์รวมของความสนใจของคนทั่วโลก รายงานข่าวกีฬาโอลิมปิกถูกกระจายออกอากาศในช่วงต่าง ๆ ของแต่ละสถานี ประกอบด้วย ช่วงของข่าวภาคเช้า ข่าวภาคเที่ยงวัน และข่าวภาคค่ำ โดยเน้นที่ช่วงของข่าวภาคค่ำซึ่งเป็นข่าวหลักของแต่ละช่อง รายงานข่าวกีฬาโอลิมปิกจึงได้รับความสนใจจากผู้ชมโทรทัศน์ไม่น้อยไปกว่าการถ่ายทอดสด เพราะจะทำให้ทราบถึงเบื้องหน้าเบื้องหลัง และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งในส่วนของนักกีฬาไทย และนักกีฬาระดับโลกที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีผู้ติดตามชมรายงานข่าวกีฬาโอลิมปิกที่ถูกนำเสนอในช่วงกีฬาช่วงต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องถึงกว่า 10 ล้านคน และมีเรตติ้งรวมถึง 59 % (DEMAR)

การติดตามข่าวครั้งนี้เป็นการเดินทางไปรายงานข่าวในต่างประเทศ และ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็ก มีนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันไม่มากนัก การเข้าไปทำข่าวในสนามแข่งขันจะถูกจำกัดสถานที่และจะมีการจัดลำดับการเข้าทำข่าวสำหรับประเทศที่มีนักกีฬาลงทำการแข่งขันก่อน จึงต้องพบกับปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของภาษา การจำกัดจำนวนผู้สื่อข่าวและเจ้าหน้าที่ การรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด สภาพดินฟ้าอากาศ และอื่น ๆ และเนื่องจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้ายด้วยการวางระเบิดที่สวนสาธารณะ 100 ปี โอลิมปิก หรือเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่งของคนไทย คือการที่สมรักษ์ คำสิงห์ นักมวยสากลสมัครเล่นของไทย ได้เหรียญทองจากการแข่งขันกีฬามวยสากลสมัครเล่น รุ่นเฟเธอร์เวท ซึ่งสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการรายงานความเคลื่อนไหว และเสริมสถานภาพความเป็นคนมีชื่อเสียงและเป็นบุคคลประวัติศาสตร์ให้กับนักกีฬา ด้วยข้อจำกัดและปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องจึงเป็นที่น่าสนใจว่าสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11 มีกระบวนการติดตาม คัดเลือก ตลอดจนจนถึงการนำเสนอข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ที่เมืองแอตแลนต้า สหรัฐอเมริกา อย่างไร ข่าวที่นำเสนอมีลักษณะเช่นไร มีปัจจัยอะไรเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง และสนองหน้าที่ด้านความเป็นสื่อมวลชนในการให้ความรู้และความบันเทิงทางด้านกีฬาอย่างไร รวมถึงได้ถ่ายทอดแนวคิด หรือสะท้อนมุมมองทางด้านอุดมการณ์ และปรัชญาของกีฬาออกมาในข่าวที่นำเสนอหรือไม่

ปัญหานำการวิจัย

1. สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 มีกระบวนการติดตาม คัดเลือก และวิธีการนำเสนอข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ณ เมืองแอตแลนต้า สหรัฐอเมริกา อย่างไร รวมทั้งมีปัจจัยอะไรเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. ข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5, 7, 9, และ11 มีลักษณะอย่างไร และได้ถ่ายทอดแนวคิดและสะท้อนมุมมองที่เกี่ยวกับกีฬาออกมาหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการติดตาม คัดเลือก และวิธีการนำเสนอเนื้อหา รวมทั้งปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11

2.เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของข่าวกีฬาโอลิมปิกที่นำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ แนวคิดและมุมมองต่าง ๆ ทางด้านการกีฬา ที่สะท้อนออกมาจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

ข้อสันนิษฐาน

1. ข่าวกีฬาโอลิมปิกเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ณ เมืองแอตแลนต้า สหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอความเคลื่อนไหวทางด้านกีฬา รวมทั้งการให้ความรู้ และความบันเทิงแก่ผู้ชม

2. ในการติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้ชม นโยบายสถานี การบริหารเวลาในการออกอากาศ และการแข่งขันกันของแต่ละสถานี

3. การติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 มีกรอบและหลักเกณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการคัดเลือกข่าว ซึ่งแตกต่างกันไปตามนโยบาย และระเบียบประเพณีปฏิบัติของแต่ละสถานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยข้าวกีฬาโอลิมปิกของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, และ 11 โดยกำหนดระยะเวลาในการศึกษาจากเนื้อหาและกระบวนการผลิตข้าวกีฬาที่ออกอากาศประจำวัน ในช่วงข้าวกีฬาของแต่ละสถานี ตั้งแต่ วันที่ 19 กรกฎาคม 2539 ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2539 ซึ่งเป็นช่วงของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ณ เมืองแอตแลนต้า สหรัฐอเมริกา โดยศึกษาจากเทปบันทึกภาพ และบทข่าว

นิยามศัพท์

- ข้าวกีฬาโอลิมปิก หมายถึง ข้าวสารที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ณ เมืองแอตแลนต้า ประเทศสหรัฐอเมริกาที่เสนอโดยสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 ในช่วงเวลาของข้าวกีฬา
- โทรทัศน์ หมายถึง สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อ.ส.ม.ท. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11
- กระบวนการติดตามและคัดเลือกข่าว หมายถึง ขั้นตอนการผลิตและคัดเลือกข้าวกีฬาเพื่อนำไปออกอากาศประจำวันตั้งแต่การเลือกรื่อง การคัดเลือกประเด็นข่าว การมอบหมายงาน การสื่อข่าว-ทำข่าว การเขียนข่าว การตัดต่อข่าว การคัดเลือกเพื่อออกอากาศ การจัดเรียงลำดับความสำคัญในการนำเสนอและการนำเสนอข้าวกีฬาทางโทรทัศน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำข้อมูลและผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและนำเสนอ
ข่าวการแข่งขันกีฬาระดับประเทศ ของสถานีโทรทัศน์ เช่น เอเชียนเกมส์ ซีเกมส์ และโอลิมปิก
ครั้งต่อไป ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ชม

2. ข้อมูลและผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงบุคลากรที่อยู่ในกระบวนการผลิต
และนำเสนอข่าวกีฬาของสถานีโทรทัศน์ ให้สามารถรองรับการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศได้
อย่างเหมาะสม